

TROŠKOVI PREHRANE RADNIČKE I SLUŽBENIČKE PORODICE U ZAGREBU

E. FERBER, R. ŠPOLJAR i S. MEDARAC

Centralni higijenski zavod, Zagreb

(Primljeno 28. V. 1958.)

U toku 1956. g. provedena je anketa prehrane 227 zagrebačkih porodica sa 828 članova. Izračunani su troškovi prehrane tih porodica i struktura potrošnje s obzirom na kaloričnu vrijednost utrošenih živčanih namirnica. Izračunana je i cijena kalorije pojedinih namirnica u odnosu na broj porodičnih članova.

Kvaliteta prehrane porodice ne zavisi samo o navikama i ukusu pojedinaca, ni o pravilnom izboru sirovina za hranu kao ni o pravilnom priređivanju hrane, već i o ekonomskim mogućnostima nabavke živčanih namirnica, koje su potrebne za svakodnevnu prehranu. Raspon spomenutih mogućnosti je vrlo velik, tako da su uglavnom pojedini elementi povezani i vrlo ih rijetko nalazimo izolirane. Vrlo je česta kombinacija neznanja vrijednosti i načina priređivanja živčanih namirnica s malim приходima, pa to onemogućuje kvantitativno i kvalitativno pravilnu prehranu. Dosadašnja su ispitivanja prehrane u Hrvatskoj pokazala (Ferber, Buzina, Maver – 1954 i 1956), da su nedostaci prehrane na selu više posljedica neznanja, dok su nedostaci u kvantitativnom i kvalitativnom pogledu u gradovima pretežno posljedica niskih prihoda i zbog toga nemogućnosti nabavke namirnica, koje imaju zaštitni značaj. Dok je prehrana na selu zavisna o nizu elemenata, koji se svake godine mijenjaju, zbog čega nastaje izvjesna oscilacija u kvaliteti i kvantiteti prehrane, ali pretežno u kvantiteti, – jer loša godina s niskim prinosom uvjetuje i nižu naturalnu potrošnju – dotle je prehrana u gradovima u toku niza godina manje više ujednačena, jer se prihodi gradskog stanovništva u većoj mjeri ne mijenjaju u toku razdoblja od 2–4 godine. Promjena kvalitete prehrane seoskog stanovništva uvjetovana je dugim procesom preodgajanja u odnosu na promjenu strukture prehrane, što

u gradovima ide mnogo brže, jer postoji mogućnost većeg izbora namirnica u toku cijele godine, a ne samo u vegetacionom periodu.

Poznata je činjenica, da potrošač s niskim prihodom kupuje namirnice većeg energetskeg značaja, t. j. one, koje uz nisku cijenu pružaju više kalorija. On, drugim riječima, nastoji, da s malo novaca namiri svoje kalorične potrebe. Najpogodnija od namirnica za podmirenje energetske potrebe svakako je kruh, što pokazuje i pregled t. zv. dinar-kalorija. Potrošač s velikim prihodima kupuje namirnice zaštitnog značaja, koje ne pružaju mnogo kalorija, već osiguravaju potrebne bjelančevine, vitamine i mineralne soli. Kao što pokazuje pregled dinar-kalorija, takve su namirnice skupe i vrlo često nepristupačne porodicama s malim prihodima.

Namirnica	1 kg/kalorija	Cijena u dinarima	Kalorije dobivene za 1 dinar
Iznutrice	1000	150	6,67
Govedina	1330	230	5,78
Švinjetina	3450	250	13,80
Teletina	1490	230	6,48
Maslac	7850	575	13,65
Mast	9250	320	28,90
Margarin	7910	300	26,37
Kruh crni	2350	44	53,41
Kruh bijeli	2460	60	41,00
Pccivo	2700	120	22,50
Keksi	4600	300	15,45

Cijene namirnica obračunane su prema prosjeku dnevnih cijena u toku mjeseca travnja 1956. g.

Iz ove tablice jasno se vidi, kuda će se usmjeriti prehrana porodice s malim prihodom.

U toku 1956. godine u pet gradova NR Hrvatske provedena je anketa prehrane određenog broja porodica s namjerom, da se utvrdi struktura potrošnje živežnih namirnica i odraz prehrane na zdravstveno stanje stanovnika (*Ferber-Maver*). Kako su metodologija rada ankete i opseg rada opisani na drugom mjestu, želimo napomenuti, da se anketom nisu mogli dobiti podaci o prihodu anketiranih porodica, jer su to anketirani izbjegavali. U ovom smo prikazu nastojali pokazati troškove prehrane anketiranih porodica u gradu Zagrebu. Anketirano je ukupno 227 porodica sa 828 njihovih članova. Iz anketnih obrazaca, u koje su anketirani bilježili dnevni utrošak pojedinih namirnica, izračunana je cijena ukupne prehrane kroz anketirano razdoblje od mjesec dana.

Tablica 1

Učestalost pojedinih zanimanja	Broj članova u kućanstvu						
	1	2	3	4	5	6	7
Invalid	1		1	1		1	
Penzioner	2	11	11	17	9		1
Radnik		8	15	29	2	5	5
Taracar		3					
Službenik		24	24	64	14	5	3
Kućanica		14	24	37	14	6	4
Stolar		1	1	3			
Pekar		1			1		
Đak		2	23	47	45	12	15
Skladištar		1	1				
Student		1	4	13	1	1	2
Dijete			16	32	14	9	4
Grđevinski poslovođa			1	2	1		
Herihter			1	6	1	1	
Profesor			3	4			
Trgovac			1	12			
Daktilograf			1	3	1		
Tehničar			5	6	3	2	
Bravar			1	2	4	1	
Kovač			1	2		1	
Bolničar			2	3	2		
Trgovački pomoćnik			1	1	1		
Oficir			1	2	1	1	
Mehaničar			3	5	2	1	
Krojač			3	5	1		
Zidar			2	1			
Inženjer			1				
Brusač			1				
Mesar			1	1	2		
Učitelj			1	1	1		
Tipograf			1				
Konobar			1		1		
Limar			1	1	1		
Klesar				2			
Brijački pomoćnik				1			
Liječnik				1			
Obrtnik				1			
NEPOZNATO	0	12	21	27	19	19	1
UKUPNO OSOBA	3	78	174	332	140	66	35

U nizu tablica prikazani su rezultati, koji su dobiveni obračunom cijena utrošenih živežnih namirnica.

Tablica 1 prikazuje učestalost pojedinih zvanja anketiranih u odnosu na broj članova u porodici. Iz tablice se vidi, da je anketirano najviše porodica sa četiri člana, dok samaca ima svega tri.

Tablica 2

Procenat učešća zaposlenih članova u ukupnom broju članova kućanstava

	Broj članova u kućanstvu							Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7	
Ukupno kućanstava	3	39	58	83	28	11	5	227
Ukupno članova	3	78	174	332	140	66	35	828
Članovi sa mjesečnim prihodom	13	49	86	200	66	38	10	452
%	100	62,83	49,42	60,24	47,14	57,57	28,57	54,59

Tablica 2 prikazuje broj anketiranih porodica i članova u porodica-ma, kao i postotak udjela članova s mjesečnim prihodima. Logično je, da samci svi privređuju, dok u sedmeročlanim porodicama privređuje samo 28% članova, t. j. samo muškarci. U četveročlanim i šesteročlanim porodicama uz muškarce privređuje i manji broj žena.

Tablica 3 prikazuje utrošak prehrambenih proizvoda po anketiranom stanovništvu u Zagrebu.

Iz tablice se vidi, da svaki član porodice u Zagrebu potroši godišnje u prosjeku oko 114 kg kruha i oko 42 kg krušarica. Potrošnja povrća i voća vrlo je niska i daleko ispod zapadnoevropskog prosjeka. Potrošnja mesa, uključujući i mesne preradevine, zadovoljava, iako je još uvijek ispod potreba (oko 100 g na dan). Potrošnja ribe je niska, a još je slabija potrošnja mlijeka i mliječnih preradevina. Baš zbog niske potrošnje namirnica životinjskog porijekla nastaje deficit animalnih bjelancevina, koje su organizmu potrebne za rast i pravilan tok metabolizma.

Takva struktura potrošnje živežnih namirnica u Zagrebu zavisi više od ekonomskih razloga nego od neznanja odnosno nepoznavanja vrijednosti živežnih namirnica. Glavni izvor kalorija su kruh i krušarice.

Tablica 3

Utrošak prehrambenih proizvoda po anketiranom stanovništvu

Namirnica	Po osobi dnevno grama	Po osobi godišnje kilograma
Kruh	312,80	114,172
Kukuruzni kruh	0,08	0,029
Krušarice	115,85	42,285
Povrće	108,46	39,587
Grah	26,18	9,555
Krumpir	142,65	52,067
Voće	75,17	27,437
Pekmez	16,48	6,015
Med	0,98	0,357
Voćni sok	0,61	0,222
Meso	86,73	31,656
Riba	10,69	3,901
Mlijeko	224,77	89,341
Mlijeko u prahu	0,19	0,069
Mlijечne prerađevine	12,01	6,938
Jaja	0,35	0,127
Mast (ulje)	58,89	21,494
Šećer	45,77	16,706
Čokolada, bonboni	1,45	0,529
Vino	19,49	7,113
Rakija	4,31	1,573

Tablica 4 prikazuje potrošnju živežnih namirnica prema vrstama izraženo u kalorijama, u odnosu na broj anketiranih kućanstava s prosjekom za jednu osobu. Tablica prikazuje potrošnju kalorija po pojedinom kućanstvu i za jednu osobu po određenoj živežnoj namirnici. Dok smo, dakle, u tablici 3 vidjeli strukturu potrošnje živežnih namirnica, iz tablice 4 vidi se struktura potrošnje ovih namirnica, izražena u kalorijama.

Tablica 5 prikazuje mjesečnu potrošnju živežnih namirnica po vrstama, izraženu u dinarima, u odnosu na broj anketiranih kućanstava, s prosjekom na jedno kućanstvo. Iz te se tablice vidi, koliko koje kućanstvo u prosjeku troši dinara za pojedine živežne namirnice. Dok u ovoj tablici količina potrošenih dinara zavisi o količini potrošenih namirnica po određenoj grupi kućanstava s brojem članova od 1-7, to se u tablici 6 vidi količina kalorija dobivena za 1 dinar po vrstama živežnih namirnica na jedno kućanstvo. U ovoj tablici vide se pojedinačna odstupanja u cijeni istih živežnih namirnica u odnosu na broj članova porodice. Bilo bi logično, da je cijena jedne kalorije jednaka kod svih porodica, bez obzira na broj članova porodice za istu živežnu namirnicu. U ovom slučaju tome nije tako, jer je cijena nekih živežnih namirnica različita u odnosu na kvalitetu. Pod stavkom »meso« stavljenе su sve vrste mesa

Tablica 4

Mjesečna potrošnja živežnih namirnica po vrstama izražena u kalorijama, u odnosu na broj anketiranih kućanstava, sa prosjekom za jednu osobu

Broj anketiranih kućanstava	Kalorija ukupno						
	1	2	3	4	5	6	7
	Vrsta živežne namirnice						
Meso	10973 3657	590568 7571	1074091 6173	1777981 5355	582835 4163	314385 4768	119248 3407
Riba	—	27471	63230 363	87984 265	57984 414	57974 232	15290
Mlijeko	30150 10050	397980 5102	850900 4890	1780190 5362	711540 5082	259290 3929	107200 193
Mlijeko u prahu	—	5004 64	—	—	20610 144	—	—
Mliječne prerađevine	5250 1750	143915 1845	265778 1527	457355 2377	457355 1355	189723 521	24014 686
Jaja	1110 370	96940 1243	142006 916	288156 868	90354 645	36556 554	8806 252
Masnoće	58275 19425	1295804 16613	2691924 15471	5075216 15287	2037735 14555	883950 13393	523398 15011
Šećer	27675 9225	523160 6707	1057330 6077	1939710 5842	675680 4826	307500 4659	151700 4334
Bonboni i čokolada	577 192	20866 267	27189 156	64980 195	34311 245	4801 73	3760 107

Kruh	Kućanstvo 1 osoba	81075 27025	1610766 20651	3674731 21119	6487837 19542	2896031 20636	1410487 21371	903413 25812
Krušarice	Kućanstvo 1 osoba	4335 14445	1190668 15265	2714049 15598	4058559 12224	1902232 13587	662374 10036	317612 9075
Povrće	Kućanstvo 1 osoba	4335 1445	93779 1202	178099 1023	292923 882	119547 854	31072 471	20738 592
Grah	Kućanstvo 1 osoba	14175 4725	157500 2019	387450 2227	827820 2493	381150 2722	143325 2171	135450 3870
Krumpir	Kućanstvo 1 osoba	7560 2520	687500 8815	922320 5301	1056960 3184	380880 2720	210960 3196	108000 3086
Voće	Kućanstvo 1 osoba	10630 3543	169601 2174	310917 1787	772587 2327	246703 1762	106098 1607	19493 557
Pekmez	Kućanstvo 1 osoba	7065 2688	81222 1041	234902 1350	409205 1232	167986 1200	17926 272	21060 602
Med	Kućanstvo 1 osoba	— —	3340 53	20040 115	41249 124	11523 82	1670 25	3340 95
Voćni sokovi	Kućanstvo 1 osoba	— —	569 7	11550 66	16260 49	— —	— —	— —
Vino	Kućanstvo 1 osoba	— —	38000 487	71350 410	122000 367	33800 241	26600 403	4500 128
Rakija	Kućanstvo 1 osoba	— —	44520 571	92750 533	185500 559	51940 371	19292 292	3710 106
Pivo	Kućanstvo 1 osoba	— —	— —	— —	3500 10	— —	— —	— —
Ukupno živežne namirnice	Kućanstvo 1 osoba	302185 100728	7096753 90984	14626586 89061	25434922 66611	10506375 75045	4440084 62274	2475982 70742
Sveukupno	Kućanstvo 1 osoba	302185 100728	7179273 92042	14790686 85004	25745922 67548	10592115 75658	4485976 67969	2484192 70977

Tablica 5
Mjesečna potrošnja živežnih namirnica po vrstama izražena u dinarima u odnosu na broj anketiranih kućanstava sa prosjekom za jedno kućanstvo

Broj anketiranih kućanstava	Broj članova u kućanstvu						
	3	39	58	83	28	11	5
Vrsta živežne namirnice	DINARA						
	1	2	3	4	5	6	7
Meso	1905	92208	174632	291484	110465	51310	14114
Ukupno Prosjek	635	2364	3011	3512	3945	4664	2823
Riba	—	7103	18575	26729	7884	4690	1837
Ukupno Prosjek	—	182	320	322	282	426	367
Mlijeko	1980	26136	55880	116908	46728	17028	7040
Ukupno Prosjek	660	670	963	1408	1669	1548	1408
Mlijeko u prahu . . .	—	520	—	—	1800	—	—
Ukupno Prosjek	—	14	—	—	64	—	—
Mliječne prerađevine .	675	14076	25324	41905	17713	2526	712
Ukupno Prosjek	625	360	436	505	632	229	142
Jaja	720	19650	28785	58410	18315	7410	1785
Ukupno Prosjek	240	504	496	704	654	474	357
Masnoće	2016	45367	97794	184404	80043	28626	18440
Ukupno Prosjek	672	1163	1686	2222	2859	2602	3688
Šećer	979	18502	37395	68599	23896	10875	5365
Ukupno Prosjek	326	474	645	826	853	988	1073
Bonboni i čokolada . .	150	5302	6458	10666	5652	750	1168
Ukupno Prosjek	50	136	111	128	202	68	233

Kruh	1518	32267	72153	142697	60050	27709	13973
	506	828	1244	1719	2144	2519	2794
Krušarice	900	36547	81332	129721	59968	25168	8757
	300	936	1402	1563	2142	2296	1751
Povrće	2601	36530	67817	102696	40094	12795	6373
	867	936	1169	1237	1432	1163	1275
Grah	292	3250	7995	17082	7865	2957	2795
	98	83	138	206	282	269	559
Krumpir	242	21965	29463	33764	12167	6739	3450
	80	563	508	407	434	613	690
Voće	1243	31745	45822	97583	31581	14304	4042
	414	814	790	1176	1128	1300	808
Pekmez	600	7562	18956	35078	14405	1704	3420
	200	194	326	422	514	154	685
Med	—	434	2604	5360	1497	217	434
	—	11	45	64	53	20	86
Voćni sokovi	—	69	1375	1857	—	—	—
	—	2	24	22	—	—	—
Vino	—	12920	24259	41480	11492	9044	1530
	—	331	418	450	410	822	306
Rakija	—	5880	12250	24500	6850	2548	490
	—	151	211	295	245	232	93
Pivo	—	—	—	1575	—	—	—
	—	—	—	69	—	—	—
Ukupno živežne namirnice	15821	399533	772360	1364943	540123	214903	93705
	5273	10234	13314	16443	19239	19533	18739
Sveukupno	—	418333	808869	1432498	558475	226495	95725
	—	10716	13943	17257	19944	20587	19143

Tablica 6

*Količina kalorija dobivena za 1.- Din. po vrstama živežnih namirnica
na jedno kućanstvo*

Broj anketiranih kućanstava	3	39	58	83	25	11	5
Vrsta živežne namirnice	Broj članova u kućanstvu						
	1	2	3	4	5	6	7
	K a l o r i j a						
Meso	5,76	6,40	6,15	6,10	5,28	6,13	8,45
Riba	—	3,87	3,40	3,29	7,35	3,26	3,67
Mlijeko	15,23	15,23	15,23	15,23	15,23	15,23	15,23
Mlijeko u prahu	—	9,62	—	—	11,20	—	—
Mliječne preradevine	7,78	10,22	10,49	10,91	10,71	13,62	33,73
Jaja	4,93	4,93	4,93	4,93	4,93	4,93	4,93
Masnoće	28,97	28,57	27,53	27,52	26,45	30,88	25,50
Šećer	28,27	28,27	28,27	28,27	28,27	28,27	28,27
Bonboni i čokolada	3,85	3,93	4,21	6,09	6,07	6,40	3,22
Kruh	53,41	49,91	50,93	45,46	48,22	50,90	64,65
Krušarice	48,15	32,57	33,37	31,29	31,72	26,32	36,27
Povrće	1,67	2,57	2,63	2,85	2,98	2,43	3,25
Grah	48,46	48,46	48,46	48,46	48,46	48,46	48,46
Krumpir	31,30	31,30	31,30	31,30	31,30	31,30	31,30
Voće	8,55	5,34	6,78	7,92	7,81	7,42	4,82
Pekmez	11,77	10,74	12,39	11,66	11,66	10,52	6,16
Med	—	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70	7,70
Voćni sokovi	—	8,25	8,40	8,76	—	—	—
Vino	—	3,72	3,48	3,36	3,53	3,65	—
Rakija	—	5,30	7,26	7,75	7,22	8,72	—
Pivo	—	—	—	4,37	—	—	—

(svinjetina, govedina, teletina, suho meso i iznutrica), pod stavkom »mast« nalazi se ulje, mast i margarin, i t. d. Na taj način nastala je varijacija u cijeni pojedinih namirnica, što se u krajnosti odražava u cijeni jedne kalorije. Te varijacije doduše nisu velike i mogu se zanemariti u ocjeni cijene jedne kalorije. Ova je tablica osobito instruktivna, jer pokazuje raspon kalorija, koje se mogu dobiti za jedan dinar od različitih namirnica. Cijene namirnica odnose se na stanje u travnju 1956. g.

Tablica 7

Prosjeck količine kalorija dobivenih za 1.- din. po anketiranom kućanstvu

	Broj članova u kućanstvu						
	1	2	3	4	5	6	7
KALORIJE (sa alkoholnim pićima)	19,10	16,96	18,28	17,97	18,96	19,81	25,95
KALORIJE (bez alkoholnih pića)	19,10	17,76	18,93	18,63	19,45	20,66	26,42

Tablica 7 pokazuje prosjeck količine kalorija dobivenih za 1 dinar po anketiranom kućanstvu. Iz tablice se vidi, da višečlana porodica dobiva za jedan dinar više kalorija nego porodica s manje članova. To je i razumljivo, jer se u višečlanoj porodici pokrivaju kalorične potrebe jeftinijim namirnicama s većim energetskeim efektom.

Tablica 8 prikazuje prosjeck ukupne mjesečne potrošnje živežnih namirnica i alkoholnih pića izražen u dinarima po članu kućanstva. Tablica potvrđuje činjenicu, da je prehrana u porodici s manjim brojem članova skuplja po pojedinom članu nego u porodici s većim brojem članova. Najskuplje se prehranjuje samac, a najjeftinije porodica sa sedam članova. To se može protumačiti na više načina. U višečlanoj porodici omogućeno je ekonomičnije raspolaganje namirnicama nego u porodici s manje članova, a od bitnog je značaja prihod porodice. Osim toga u višečlanoj porodici djeca predstavljaju veći broj članova porodice, koji u potrošnji hrane sudjeluju s manjim udjelom. Kao što je već prije spomenuto, orijentirat će se takva porodica u slučaju niskih prihoda na namirnice s većim energetskeim efektom, a jeftinije po cijeni. Kako nismo u mogućnosti da isporcdimo prihode ispitanih porodica s rashodima za kupovanje živežnih namirnica, teško je reći, koji udjel imaju ti rashodi u općoj strukturi rashoda ispitanih porodica. Činjenica je, da će na pr. porodica od 7 članova za prehranu potrošiti kroz mjesec dana 18.354 dinara, dok će porodica od 4 člana potrošiti 16.444 dinara.

Tablica 8

Prosjeck ukupne mjesečne potrošnje živežnih namirnica i alkoholnih pića izražen u dinarima po članu kućanstva

Broj anketiranih kućanstava	3	39	58	83	28	11	5
	Broj članova u kućanstvu						
	1	2	3	4	5	6	7
	Dinara						
Sa alkoholnim pićima	5243	5217	4388	4111	3858	3255	2677
Bcz alkoholnih pića	5243	5358	4647	4314	3989	3431	2735

Ako pretpostavimo, da rashodi za prehranu iznose oko 50% svih rashoda porodice, iako je taj procenat sigurno veći, to bi ukupni prihod porodice od 7 članova morao biti 36.708 dinara, a od 4 člana oko 32.888 dinara. Veliko je pitanje, da li porodice namiruju taj rashod iz redovnih prihoda, što je teško vjerovati, ili iz izvanrednih, što moramo pretpostaviti, to više, što su sami iskazali potrošnju namirnica u toku mjeseca.

Tablica 9 prikazuje prosjek dnevnih cijena živežnih namirnica na zagrebačkom tržištu u toku ožujka i travnja 1956. godine, kad je anketa vršena.

ZAKLJUČAK

Prehrana anketiranih porodica u Zagrebu jednolična je po strukturi, a potrošnja kalorija usmjerena je na namirnice energetskog značaja i jeftinije cijene. Porodični rashodi za prehranu ne izgledaju adekvatni prihodima, jer je realna cijena namirnicama odnosno prehrane u neskladu s prihodima, koje primaju anketirane kategorije radnika i službenika. Strukturu prehrane stanovnika u Zagrebu trebalo bi usmjeriti na potrošnju namirnica zaštitnog značaja, što bi međutim kod današnjeg stanja prihoda anketiranih kategorija stanovnika poremetilo ravnotežu kućnog budžeta, koja se vjerojatno održava izvanrednim prihodima, ostvarenim izvan redovnog radnog vremena.

Literatura

- Ferber, E.-Maver, H.: Prilog ispitivanju prehrane i prehrambenog stanja stanovnika u pet gradova NR Hrvatske. - Anketa 1956. godine. Zagreb 1958., Centralni higijenski zavod i Republički zavod za socijalno osiguranje NRH.
 * * Izvještaj tržnice, Zagreb, o kretanju cijena u maloprodaji za III. i IV. m. 1956. godine.

Tablica 9

Prosjeak dnevnih cijena na zagrebačkom tržištu u toku trećeg i četvrtog mjeseca
1956 god.

Namirnica	Cijena Din./kg	Namirnica	Cijena Din./kg
maslac	575.—	govedina	230.—
med	434.—	janjetina	310.—
vrhnje	44.—	ovčatina	180.—
mlijeko	240.—	riba	245.—
sir kravljji svježi	140.—	suho meso i preradevine	605.—
sir masni	450.—	svinjetina	250.—
sir polusuhi	175.—	teletina	230.—
sir suhi	280.—	meso	232.—
blitva	100.—	mast i ulje	320.—
celer	112.—	iznutrice	150.—
cikla	45.—	odojci	300.—
cvjetača	70.—	konjetina	140.—
grah suhi	65.—	kruh crni	44.—
hren	160.—	kruh bijeli	60.—
kelj	70.—	pecivo (komad)	6.—
koleraba	35.—	mlijечно pecivo	80.—
krastavci	150.—	brašno bijelo	90.—
krumpir	23.—	brašno crno	80.—
zelje svježe	63.—	pšenični gris	100.—
zelje svježe plavo	90.—	kukuruzni gris	80.—
zelje kiselo	32.—	kukuruzno brašno	60.—
luk bijeli	65.—	tjestenina	150.—
luk crveni	82.—	ječmena kaša	100.—
luk pori	60.—	riža	200.—
mrkva	70.—	prosena kaša	120.—
peršin	140.—	keksi	300.—
povrtnica	35.—	mak	500.—
repa	27.—	bonboni	280.—
repa kisela	65.—	mrvice	170.—
rotkvica	150.—	groždice	410.—
salata	330.—	kompot	165.—
špinat	167.—	mesna konzerva	680.—
zelenje za juhu	12.—	kisela paprika	154.—
jabuke	55.—	šećer	145.—
orasi očišćeni	625.—	dem i marmelada	200.—
orasi u ljusci	185.—	voćni sokovi	275.—
šljive suhe	120.—	margarin	280.—
datulje	400.—	čokolada	1145.—
banane	400.—	rajčica konzerva	360.—
limuni	350.—	čvarci	170.—
narande	290.—	kakao	1000.—
smokve suhe	170.—	mahune konzervirane	140.—
perad zaklana	425.—	grašak konzervirani	220.—
perad živa (komad)	900.—	leća	120.—
jaja	15.—	mlijeko u prahu	450.—
vino (litra)	170.—	rakija (litra)	490.—
		pivo (litra)	130.—

*Summary*EXPENDITURE ON NUTRITION IN THE URBAN
POPULATION OF ZAGREB

In 1956 a nutritional survey of the urban population in Zagreb was carried out in 227 households with 828 family members. On the basis of food consumption the nutrition costs of these families were calculated, as well as the structure of the costs in relation to the foodstuffs of energetic and protective character. Further, the price of one calory is shown in relation to the number of family members and the kind of consumed food. The disproportion between income and expenditure on nutrition is shown, the difference being probably covered by an extra income deriving from extra work.

*The Central Institute of Hygiene,
Zagreb*

*Received for publication
May 28, 1958*